

4. 11. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Elektronizace zdravotnictví vs. koronavirová pandemie

Digitalizace zdravotnictví představuje jednu z nejaktuálnějších otázek posledních let. V rámci české legislativy jsme již mohli zaznamenat dílčí právní úpravy jako např. eRecept či eNeschopenka, ucelený předpis ovšem chybí. Tato skutečnost je uváděna jako jeden z hlavních důvodů nutnosti přijetí zákona o elektronizaci zdravotnictví, který má představovat právní zakotvení nových technologií ve zdravotnické oblasti.

Zmíněný zákon měl být původně přijat v březnu letošního roku, kvůli koronavirové pandemii byl však návrh zákona vládou projednán až v září, jeho přijetí je očekáváno během příštího roku. Hlavním přínosem má být zavedení integrovaného datového rozhraní, v rámci něhož mají figurovat tři základní zdravotnické registry, a sice poskytovatelů zdravotních služeb, zdravotnických pracovníků a pacientů. Tyto skupiny by pak měly být vzájemně propojeny za účelem bezpečné a snadné komunikace a předávání informací. Zejména by se mělo jednat o sdílení dat ohledně místa a povahy vyšetření, případně hospitalizace pacienta, spolu s uvedením data a poskytovatele zdravotních služeb (obdobné informace mají v současné době např. zdravotní pojišťovny). Plánované je rovněž zavedení systému pro bezpečné sdílení zdravotnické dokumentace, které by mohlo sloužit jako dočasné úložiště pro případ nezastižení adresáta. Popisované datové rozhraní však nemá sloužit jako centrální úložiště dat, například zdravotnické dokumentace zůstanou nadále v nemocnicích či u lékařů.

Prvotní plán spuštění fungování datového rozhraní byl na rok 2022, nicméně už nyní je téměř jisté, že tento termín nebude možné stihnout z důvodu pozdržení celého legislativního procesu. Přesto se i po zavedení datového rozhraní nejspíš nebude jednat o žádnou velkou změnu, neboť využití zmíněných systémů má být pro poskytovatele zdravotních služeb v prvních deseti letech dobrovolné.

Již bylo zmíněno, že zpoždění přijetí zákona o elektronizaci zdravotnictví má na svědomí současná pandemie. Tato skutečnost je poněkud paradoxní, neboť právě účinnost zmíněného zákona, resp. existence datového rozhraní mohla výrazně usnadnit řešení některých nejpálčivějších problémů vzniklých na základě krize způsobené koronavirem. A to například neznalost počtu obsazených nemocničních lůžek či počtu zaměstnanců na lékařských pracovištích, a s tím související dodávání zdravotnického materiálu a ochranných pomůcek. Problémem rovněž zůstává testování nakažených, když každá laboratoř využívá svůj vlastní systém, a obecná neschopnost zdravotnictví sdílet data v reálném čase.

Uvedené skutečnosti nahrávají stále častějším a hlasitějším výzvám k elektronizaci zdravotnictví a poukazují na fakt, že bez telemedicíny se nejspíše do budoucna neobejdeme. Termín telemedicína je chápán jako využití chytrých technologií k různým lékařským potřebám, ať již preventivního, diagnostického či léčebného charakteru pomocí dálkového přenosu informací zejména mezi pacientem a lékařem. Lékařské služby tak mohou být využity na velké vzdálenosti, a sloužit mimo jiné k eliminaci počtu osobních návštěv u lékaře. V rámci Evropy jsou uvedené služby nejrozšířenější ve Švédsku a Švýcarsku. Velkou roli v přístupu k rozvoji a využívání telemedicíny totiž hraje nejen hustota osídlení a s tím související dostupnost lékařské péče, ale především hrazení těchto služeb ze strany pojišťoven. Zatímco v obou zmíněných zemích je telemedicína hrazena z veřejného

zdravotního pojištění, zbytek evropských zemí se k podobnému kroku odhodlává spíše pozvolna, některé úkony telemedicíny tak například hradí Francie a Německo.

V České republice se prozatím o standardním hrazení obdobných služeb teprve jedná. Všeobecná zdravotní pojišťovna nyní umožňuje vykazovat i dálkové konzultace mezi lékařem a pacientem prostřednictvím daného zdravotního výkonu, ale jedná se pouze o dočasné opatření v zájmu zajištění fungování zdravotnické péče v současné pandemické situaci. Cílem Ministerstva zdravotnictví však údajně je zajištění plného hrazení takovýchto služeb z veřejného zdravotního pojištění.

Kromě otázky zakomponování telemedicíny do systému zdravotního pojištění je v souvislosti s elektronizací zdravotnictví hojně poukazováno na problematiku kyberbezpečnosti. Při používání chytrých technologií logicky dochází ke shromažďování a ukládání enormního počtu dat, mezi nimiž se hojně nachází citlivé údaje pacientů. Primárním rizikem je pak samozřejmě možnost odcizení těchto dat k nepřehlednému množství účelů. Zdravotnická zařízení a zejména pojišťovny mají k dispozici velké množství údajů, které se mohou jevit jako atraktivní zejména pro marketingové účely (kromě informací o zdravotním stavu se jedná o údaje o pobytu, zaměstnání, struktuře příjmů a výdajů, těhotenství apod.). Získání těchto údajů neoprávněnou osobou pak může sloužit nejen k jejich prodeji, ale i pro konkurenční účely, sledování dotyčného, případně představují vyjednávací výhodu, která může vést k vydírání.

Nejedná se však pouze o možné zneužití dat. Moderní technologie se využívají i při léčbě různých nemocí, typickým příkladem je diabetes či kardiochirurgie. Zde již může dojít k podstatně vážnějším zásahům do sféry pacienta ohrožujícím jeho život, jako například „únosu“ technického lékařského přístroje, úpravě výsledků testů (na základě níž může být stanovena nesprávná diagnóza spolu se špatnou indikací léčby) či zablokování přístupu k záznamům pacienta. Pokrok technologií je bohužel rychlejší než jejich zabezpečení, i proto je možné zaznamenat stále častější hackerské útoky nejen na zdravotnická zařízení, která dokáží zcela paralyzovat.

I přes uvedená rizika je jisté, že telemedicína bude stále více nedílnou součástí našich životů, což s sebou nese potřebu jejího kvalitního zakotvení do právního řádu. Zdá se, že současná pandemie toto uvědomění poněkud urychlila, přesto je zjevné, že právo opět výrazně zaostává za realitou a lidskými potřebami.

Mgr. Bc. Denisa Brdlíková

[TOMAN & PARTNEŘI advokátní kancelář, s.r.o.](http://www.iustitia.cz)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490
Fax: +420 224 920 468
e-mail: ak@iustitia.cz

Další články:

- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní – institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)